

F. t. beslutn. om at beskytte kvinder mod seksuelle overgreb m.v.

Beslutningsforslag nr. B 123. Fremsat den 15. april 2008 af Peter Skaarup (DF), Colette L. Brix (DF), Kim Christiansen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Christian H. Hansen (DF), Marlene Harpsøe (DF) og Pia Kjærsgaard (DF)

Forslag til folketingsbeslutning om at beskytte kvinder mod seksuelle overgreb m.v.

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af indeværende kalenderår at fremsætte forslag om et eller flere af nedenstående initiativer, der har til formål at skærpe straffen for voldtægt, sikre, at flere anmelder voldtægt, forbedre kvinders retsstilling i voldtægtssager samt øge opklaringsprocenten og mindske frifindelsesprocenten i voldtægtssager.

- Strafferammen for voldtægt skærpes, og der indføres minimumsstraffe i voldtægtssager. Det foreslås, at straffelovens § 216, stk. 1, affattes således: »Den, der tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold, straffes for voldtægt med fængsel fra 2 år indtil 10 år. Med vold sidestilles hensættelse i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen«. Og straffelovens § 216, stk. 2, affattes således: »Straffen er fængsel fra 4 år indtil 14 år, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særlig skærpende omstændigheder«.
- Indførelse af uagtsomhedsbegrebet i voldtægtssager. Voldtægt ved grov uagtsomhed

kriminaliseres. Det foreslås, at man straffes med fængsel indtil 5 år ved grov uagtsomhed og i særlig grove tilfælde med fængsel indtil 8 år.

- Flere sager om voldtægt indbringes for domstolene.
- Større gennemsigtighed i sagsbehandlingen vedrørende sager om seksuelle overgreb mod kvinder.
- Større specialisering af politi, anklagere og dommere i forbindelse med sager om seksuelle overgreb mod kvinder.
- Etablering af en indberetningsordning for alle afsluttede voldtægtssager med forklaring på, hvorfor der ikke er rejst tiltale.
- Flere ressourcer til de nuværende modtagelsescentre for voldtægtsofre, således at centrene kan håndtere stigningen i henvendelser og yde hurtig og nødvendig psykologisk bistand til de berørte. Det skal endvidere undersøges, om der bør etableres flere modtagelsescentre.
- Der udarbejdes en national drejebog for håndtering af voldtægtssager.

Bemærkninger til forslaget

Formålet med nærværende forslag er at sikre kvinder mod seksuelle overfald. Der foreslås en række initiativer, som skal hæve straffen for voldtægt og sikre en højere opklaringsprocent og en lavere frifindelsesprocent i voldtægtssager. Initiativerne skal endvidere forbedre kvinders retsstilling i voldtægtssager og få flere til at anmelde voldtægt.

Problemets omfang

Der foreligger ikke en nøjagtig opgørelse over, hvor mange voldtægter der begås i Danmark. Ifølge Danmarks Statistik blev der anmeldt 527 voldtægter i 2006. Antallet af anmeldte voldtægter har ligget omkring 500 i løbet af de seneste 10 år med 418 anmeldelser i 1998 som det laveste og 562 i 2004 som det højeste. Det er dog almindeligt kendt, at langt fra alle voldtægter anmeldes. En hel del tyder faktisk på, at det kan være langt under halvdelen, der bliver anmeldt. Rigshospitalets Center for Voldtægts ofre udgav i 2006 rapporten »Var det voldtægt?« Det fremgår af rapporten, at estimaterne for antallet af voldtægter, der årligt begås i Danmark, ligger mellem 1.000 og 10.000. Det fremgår ligeledes, at offer og gerningsmand kender hinanden i langt de fleste tilfælde. Ifølge en opgørelse over henvendelser vedrørende voldtægtssager i 2004 fra Rigshospitalets Center for Voldtægts ofre udgjorde overfaldsvoldtægt 21 pct., partnervoldtægt udgjorde 11,3 pct. og kontaktvoldtægt udgjorde 62,5 pct. (korterevarende bekendtskaber udgjorde 27 pct. og længerevarende bekendt- eller venskaber udgjorde 35,5 pct.). De resterende sager, som udgør ca. 5 pct., er registreret som uoplyste (»Var det voldtægt?«, 2006).

Ganske få anmeldelser fører dog til domfældelse. I rapporten »Vold og overgreb mod kvinder« fra Justitsministeriets Forskningsenhed fra 2006 estimeres, at ca. 1.000 kvinder udsættes for voldtægt i løbet af et år (i dette tilfælde i 2003). Der sker anmeldelse i ca. halvdelen af tilfældene, og der rejses sigtelse i ca. 60 pct. af disse forhold – det vil sige omkring 300. Omkring 100 af disse sager ender med, at den tiltalte idømmes en frihedsstraf for voldtægt (»Vold og over-

greb mod kvinder«, 2006). To tredjedele af de sigtede i voldtægtssager går således fri. De mange frikendelser skyldes oftest, at anklagemyndigheden ikke mener at have tilstrækkeligt med beviser til domfældelse. Af de 562 anmeldelser i 2004 blev der rejst sigtelse i 68,7 pct. af sagerne. Ifølge rapporten »Var det voldtægt?« blev der rejst sigtelse i 350 tilfælde. Anklagemyndigheden undlod at rejse sag i 227 af disse. Af de 123 sager, der kom for retten, endte 68 med en ubetinget frihedsstraf, 1 med betinget frihedsstraf, 25 med »anden afgørelse« og 29 med frifindelse (»Var det voldtægt?«, 2006).

Tidligere stramninger

I 2002 vedtog regeringen sammen med Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Kristeligt Folkeparti lovforslag nr. L 118: Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven. Formålet var at hæve strafferammerne for en række kriminalitetsformer. Med hensyn til straffelovens § 216 var formålet at hæve strafferammerne, således at det fik den virkning, at der skete en generel stigning i strafudmålingsniveauet på omkring et år for både voldtægt og forsøg på voldtægt (Rigsadvokaten Informerer, nr. 17/2007, se bilag vedrørende redegørelse om § 216). Forud for vedtagelsen af de skærpede straffe i 2002 var strafferammen i straffelovens § 216, stk. 1, fængsel indtil 6 år. Denne blev hævet til 8 år. Strafferammen i straffelovens § 216, stk. 2, var 10 år. Denne blev hævet til 12 år.

Forud for stramningerne i 2002 havde Rigsadvokaten gennemgået strafniveauet i voldtægtssager på baggrund af indberettede domme. Konklusionerne fremgår af Rigsadvokatens redegørelse, Rigsadvokaten Informerer, fra januar 2001. Straffeudmålingerne er opdelt på følgende former for voldtægt: Forsøg på overfaldsvoldtægt, fuldbyrdet overfaldsvoldtægt, forsøg på kontaktvoldtægt, fuldbyrdet overfaldsvoldtægt, forsøg på parvoldtægt og fuldbyrdet parvoldtægt.

For forsøg på overfaldsvoldtægt varierede straffene fra 4 måneders til 2 års fængsel. Det blev i redegørelsen antaget, at »normalstraffen« måtte være i niveauet

6-9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe. Det var på grundlag af det foreliggende materiale vanskeligt at vurdere »normalstraffen« for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt. Et forsigtigt skøn førte dog frem til, at udgangspunktet for straffastsættelsen, hvis der ikke forelå skærpene omstændigheder, formentlig lå i niveauet omkring 1 år og 6 måneders fængsel. Hvis der forelå skærpene omstændigheder udmålte straffen til mellem 2 og 3 års fængsel. Med hensyn til forsøg på kontaktsvoldtægt skønnedes det i redegørelsen, at strafniveauet nogenlunde svarede til niveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt, dvs. 6-9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

For så vidt angår straffen for fuldbyrdet kontaktsvoldtægt, fremgår det af redegørelsen, at de fleste straffe lå i niveauet mellem fængsel i 6 måneder og fængsel i 1 år og 6 måneder, og hvis der ikke var anvendt vold af betydning eller ikke forelå andre skærpene omstændigheder, lå straffen i niveauet 6-10 måneders fængsel. Vedrørende forsøg på parvoldtægt forelå der kun en dom, hvor straffen blev udmålt til 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste. For så vidt angår fuldbyrdet parvoldtægt, blev det antaget, at »normalstraffen« lå i niveauet 6-8 måneders fængsel, men der var i det undersøgte materiale også flere eksempler på højere straffe i sager, hvor der forelå skærpene omstændigheder. (Rigsadvokaten Informerer, nr. 17/2007, se bilag vedr. redegørelse om § 216).

Rigsadvokaten har løbende fulgt strafudmålingen i sager vedrørende voldtægt siden vedtagelsen af lovforslag nr. L 118 den 6. juni 2002 og har siden januar 2004 afgivet 4 redegørelser vedrørende straffeniveauet i voldtægtsager. Konklusionerne i disse redegørel-

ser er, at strafskærpelsen på ca. et år er slået igennem i forbindelse med voldtægt i langt hovedparten af sagerne vedrørende voldtægt. I de sager, hvor dette ikke har været tilfældet, har der for de flestes vedkommende været tale om formildende omstændigheder (f.eks. at der ikke har været anvendt vold af betydning osv.). I den seneste redegørelse, Rigsadvokaten Informerer, nr. 17/2007, bilag vedrørende redegørelse om § 216, som i alt omfattede 27 by- og landsretsdomme afsagt i perioden fra den 1. september 2006 til udgangen af februar 2007, skriver Rigsadvokaten: »I det omfang, der ikke er sket en skærpelse af straffen med fuldt ud 1 år, er der dog i de fleste sager sket en væsentlig forhøjelse af straffen, ligesom det i dommenes præmisser er anført, at der foreligger formildende omstændigheder, der har begrundet fastsættelse af en lavere straf, og at der ikke er anvendt vold af betydning, ligesom parternes indbyrdes forhold er tillagt betydning (...) Der foreligger dog også i undersøgelsen enkelte domme, hvor straffen efter min opfattelse burde have været højere, selv om der må antages at være sket en vis skærpelse i forhold til tidligere praksis (...) på trods af disse enkelte sager er det fortsat min opfattelse, at det samlede billede af domspraksis viser, at strafskærpelsen er gennemført i praksis.«

I det store hele viser Rigsadvokatens gennemgang af domme vedrørende § 216, at stramningen i lovgivningen har haft den ønskede virkning.

Justitsministeren har dog i en besvarelse til Folketingets Retsudvalg i forbindelse med behandlingen af beslutningsforslag nr. B 111 i folketingsåret 2006-07 fremlagt en opgørelse over antallet af ubetingede domme og den gennemsnitlige straffængde af disse vedrørende § 216 år for år i perioden 2001 til 2005.

Udviklingen i længden af ubetingede fængselsstraffe vedr. § 216.

	2001		2002		2003		2004		2005	
	Antal ubetingede domme	Straflængde (i mdr.)	Antal ubetingede domme	Straflængde (i mdr.)	Antal ubetingede domme	Straflængde (i mdr.)	Antal ubetingede domme	Straflængde (i mdr.)	Antal ubetingede domme	Straflængde (i mdr.)
§ 216	59	14,9	59	16,8	59	20,8	47	24,3	46	20,8

Kilde: Svar på spørgsmål nr. 5 af 30. april 2007 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende B 111, 2006-07, (Forslag til folketingsbeslutning om beskyttelse af børn og unge mod seksuelle overgreb).

Det fremgår tydeligt af tabellen, at der er sket en stigning i straffen efter vedtagelsen af skærpelsen i juni 2002. I 2001 var den gennemsnitlige straffængde ca. 15 måneder. Dette var steget til ca. 24 måneder i 2004, hvorefter det faldt til ca. 21 måneder i 2005. De

store udsving skyldes sandsynligvis, at der er relativt få domme, og at antallet svinger en del fra år til år. Det er dog helt klart, at straffængden i praksis ikke er steget med et helt år, som det ellers var intentionen med skærpelsen i 2002. Der kan være flere årsager til dette.

Formildende omstændigheder kan f.eks. retfærdiggøre en lavere straf i nogle sager. Det trækker naturligvis gennemsnittet ned.

Højere strafferamme eller minimumsstraffe

Dansk Folkeparti erkender, at de højere strafferammer vedrørende § 216 i det store og hele har medført, at strafskærpelsen på 1 år i voldtægtssager er gennemført. Det er dog vigtigt at fortsætte diskussionen om, hvorvidt straffniveaet for denne form for forbrydelse står mål med forbrydelsens karakter – på trods af de skærpede straffe siden 2002. Voldtægt er en af de alvorligste forbrydelser, der findes. Dansk Folkeparti mener derfor, at der er grund til at gennemføre yderligere skærper i lovgivningen med henblik på at forhøje straffniveaet for voldtægter og forsøg herpå. Rigsadvokaten skriver da også, at der ifølge Rigsadvokaten har været eksempler på domme, der burde have været højere. Ved at indføre minimumsstraffe på 1 år i straffelovens § 216, stk. 1, og 2 år i straffelovens § 216, stk. 2, undgås de helt lave domme fremover, samtidig med at man sender et vigtigt signal til domstolene om, at de skal idømme strengere straffe, idet strafferammen hæves med 2 år.

Uagtsom voldtægt

De færreste gerningsmænd i voldtægtssager ender med at blive dømt. Af de mere end 500 anmeldelser på årsbasis ender under 100 med, at gerningsmanden idømmes en ubetinget frihedsstraf. En væsentlig årsag til dette er, at mange voldtægtsforbrydere går fri, fordi det ikke har været muligt at bevise voldtægtsmandens forsæt. Der har således været mange sager gennem årene, hvor domstolene har været nødt til at frifinde formodede voldtægtsmænd, fordi anklagemyndigheden ikke har været i stand til at bevise, at manden ikke vidste eller forstod, at kvindens modstand var alvorlig ment. Som eksempel kan nævnes en gruppevoldtægt på en 25-årig kvinde i forbindelse med en julefrokost. De fem mænd, der havde deltaget i voldtægten, blev frifundet ved retten på Frederiksberg i januar 2003. 2 af de 3 domsmænd stemte for frifindelse (»Frifindelse bliver anket«, B.T. den 21. januar 2003). Dette er et ekstremt eksempel på, hvor vanskeligt det er at føre bevis for, at der foreligger forsæt.

Det må ligeledes antages, at anklagemyndigheden i mange tilfælde på forhånd opgiver at rejse tiltale, idet man ved, at det vil være umuligt at bevise, at der er tale om forsæt. Dette problem har man også i andre lande. I Norge tog man konsekvensen af problemet med at bevise voldtægtsmandens forsæt.

Siden år 2000 har man i Norge straffet for uagtsom voldtægt. Bestemmelsen om uagtsom voldtægt blev indført, da det norske Storting ændrede bestemmelserne om voldtægt på en række punkter. Det fremgår således af den norske straffelovs § 192: »Den som ved grov uagtsomhed gjør seg skyldig i voldtekt etter første ledd, straffes med fengsel inntil 5 år. Foreligger omstendigheter som nevnt i tredje ledd, er straffen fengsel inntil 8 år«. Begruelsen for at indføre uagtsomhedsbegrebet var, at de norske politikere ønskede at sende et signal om, at samfundet ikke accepterer voldtægt, ligesom de håbede, at lovændringen ville få flere kvinder til at anmelde voldtægt (»Uagtsom voldtægt eller omvendt bevisbyrde?«, www.kvinfo.dk).

Vagn Greve, professor i strafferet ved Københavns Universitet, har ligeledes foreslået, at uagtsomhedsbegrebet indføres. Han har bl.a. udtalt: »En voldtægtsmand skal ikke kunne gå ustraffet fra en retssal, bare fordi kvinden ikke gjorde nok modstand, derfor skal begrebet uagtsom voldtægt ind i den danske straffelov (...) Som straffeloven er indrettet i dag, frifindes voldtægtsmanden i en række voldtægtssager, fordi det ikke anses for godtgjort, at kvindens modstand var alvorligt ment, eller når hun af angst slet ikke turde gøre modstand (...) Jeg mener, at der sker frifindelser i voldtægtssager, fordi det lykkes gerningsmanden at overbevise dommer og nævninge om, at han ikke havde viden om, at kvinden ikke ville voldtages. Det er et alvorligt problem, som indførelse af begrebet uagtsom voldtægt vil kunne dæmpe op for«. (»Frifundet fordi pigen ikke skreg«, B.T. den 24. januar 2003).

Begrebet uagtsomhed eller grov uagtsomhed bruges i forvejen ofte i dansk lovgivning. Således sker en stor del af overtrædelserne af dansk lovgivning ved uagtsomhed – især vedrørende særlovgivning, hvor det er relativt få lovovertrædelser, der kræver forsæt.

Voldtægt er en af de værste forbrydelser, en kvinde kan udsættes for. Når voldtægtsmanden går fri, kan det for kvinden føles som endnu en voldtægt. Og det sker desværre alt for ofte. Dansk Folkeparti mener, at dette tiltag kan være med til, at der oftere rejses tiltale i voldtægtssager, og at der falder flere domme, ligesom det sandsynligvis vil have en præventiv effekt.

Yderligere initiativer

I et brev til justitsministeren dateret den 7. juni 2007 foreslog Amnesty International en række initiativer, der har til formål at forbedre retsstillingen for kvinder udsat for seksuelle overgreb i Danmark. Amnesty International foreslog bl.a. følgende:

– Flere voldtægtssager bør afgøres i retten, så der i højere grad forekommer domstolsprøvelse af offers

og anklagedes forklaringer. Denne anbefaling er motiveret af det meget lave antal sager, der kommer for retten. Der argumenteres bl.a. med, at da voldtægt hovedsagelig er en forbrydelse, der begås mod kvinder, kan den lave andel af domstolsprøvelser og domsfældelser ses som et udtryk for diskrimination af kvinder.

- Specialisering af politi, anklagemyndighed og dommere. Ideen er at koncentrere ekspertisen inden for denne form for forbrydelser på færre aktører, således at vi opnår højt specialiserede enheder. Specialisering og uddannelse vil medvirke til at optimere erfaring, viden og kompetencer hos de professionelle.
- Indberetningsordning og løbende monitorering af eksisterende initiativer. Formålet er at tilvejebringe sammenlignelig viden som grundlag for mulige forbedringer af retssystemets måde at håndtere voldtægtssager på, ligesom det sikrer ensartethed og kontrol mellem politikredsene og forbedrer mulighederne for at foretage sammenligning af sager, som ofte fortolkes og vurderes forskelligt af de involverede aktører. Amnesty International anbefaler endvidere, at myndighederne systematisk overvåger dette område, for at sikre at nye og eksisterende tiltag virker, og også er en del af den daglige praksis i politikredsene.

(Amnesty Internationals brev til justitsministeren forefindes på foreningens hjemmeside på følgende adresse: www.amnesty.dk/log/D2720-da.pdf).

Foruden de foreslåede stramninger i straffeloven og Amnesty Internationals anbefaling foreslås det endvidere, at der afsættes flere ressourcer til landets modtagelsescentre for voldtægtsofre. I de senere år har centrene oplevet en stigning i ofre, som henvender sig. I 2006 modtog Center for Voldtægtsofre i Århus 136 henvendelser, hvilket ifølge centeret var det højeste tal nogensinde. I 2000 modtog man 83 henvendelser (www.voldtaegt.dk). I 2007 steg antallet af henvendelser til 177 (Jyllands-Posten, »Voldtægtsofre må henvises til egen læge«, den 14. februar 2008). På Center for Voldtægtsofre i København steg antallet fra 296 i 2005 til 330 i 2006. Der foreligger endnu ikke tal for 2007. (Ekstra Bladet, »Pres på voldtægtscentre«, den 12. februar 2008). Det stigende antal henvendelser nødvendiggør, at centrene får flere ressourcer. I Århus har de mange henvendelser medført, at kun

kvinder, der henvender sig inden for 2 døgn af voldtægten, får tilbud om behandling. Tidligere var grænsen 6 måneder (ibid.). Voldtægtsofre, der henvender sig efter 2 døgn, bliver henvist til egen læge. Center for Voldtægtsofre i Århus har regnet sig frem til, at hvis behovet for behandling skulle dækkes, ville det kræve 1,5 ekstra psykolog, og det har centeret ikke penge til.

I dag er der 8 modtagelsescentre for voldtægtsofre på landsplan: Århus, København, Herning, Hillerød, Kolding, Bornholm, Odense og Aalborg. Det bør undersøges, om det er tilstrækkeligt. Noget kunne tyde på, at det ville give god mening at etablere flere centre, da der tilsyneladende er større geografiske områder, der er udekkede. Der skal endvidere udarbejdes en national drejebog for håndtering af voldtægtssager. Det sidstnævnte forslag kan eventuelt kombineres med Amnesty Internationals forslag om koncentration af ekspertise.

Afsluttende bemærkninger

Dansk Folkeparti er af den overbevisning, at alle ovenstående forslag vil være med til at yde kvinder større beskyttelse. Der er ingen tvivl om, at disse tiltag vil forbedre kvinders retsstilling i forbindelse med voldtægtssager, ligesom de vil få flere kvinder til at anmelde voldtægt. Det er ligeledes Dansk Folkepartis opfattelse, at tiltagene vil være med til at hæve opklaringsprocenten og mindske frifindelsesprocenten i voldtægtssager. En sådan virkning kan have en præventiv effekt. De forskellige estimater over antallet af voldtægter i Danmark ligger mellem 1.000 og 10.000. Omkring 100 ender med en ubetinget frihedsstraf. Det vil sige, at kun mellem 1 pct. og 10 pct. af alle voldtægtsforbrydere ender bag tremmer. Vi kan naturligvis håbe på, at det reelle antal voldtægter ligger i den lave ende af estimaterne. Men selv hvis dette er tilfældet, straffes blot 10 pct. af landets voldtægtsforbrydere. Det er helt uacceptabelt. Vi er tæt på at have strafrihed for voldtægt.

Det er Dansk Folkepartis håb, at alle ovenstående initiativer gennemføres hurtigst muligt. Men såfremt der ikke kan findes flertal for dette, er Dansk Folkeparti indstillet på, at der fremsættes lovforslag, der kun indeholder et eller flere af ovenstående foreslåede initiativer.

Skriftlig fremsættelse

Peter Skaarup (DF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at beskytte kvinder mod seksuelle overgreb m.v..

(Beslutningsforslag nr. B 123).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.